

Asia

Komission lisätalousarvioesitys nro 5 EU:n talousarvioon varainhoitovuodelle 2020 ja komission ehdotus ennakoimattomiin menoihin varatusta liikkumavarasta

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 3.6.2020 varainhoitovuotta 2020 koskevan lisätalousarvioesityksen nro 5 (COM(2020) 421 final). Lisätalousarvion nro 5/2020 toteuttamiseksi komissio antoi myös ehdotuksen päätökseksi ennakoimattomiin menoihin varatun liikkumavaran käyttöönottamiseksi (COM(2020) 422 final).

Lisätalousarvioesitys nro 5/2020 liittyy pakolaisapuun Jordaniassa, Libanonissa ja Turkissa.

Komissio esitteli ehdotukset 4.6. budjettikomiteassa, jolloin saatujen aikataulutietojen mukaan Coreper 24.6. alustavasti hyväksyisi komission ehdotukset ja käynnistäisi kirjallisen menettelyn neuvoston kannan vahvistamiseksi. Alustavien tietojen mukaan kirjallinen menettely päättyisi joko kesäkuun lopussa tai syyskuussa.

Suomen kanta

Valtioneuvosto voi hyväksyä komission lisätalousarvioesityksen nro 5/2020 ja komission ehdotuksen päätökseksi ennakoimattomiin menoihin varatun liikkumavaran käyttöönottamisesta.

Mikäli ehdotusten sisältö muuttuisi neuvoston käsittelyssä, poikkeuksellisten käsittelyolosuhteiden ja kiireellisyyden johdosta valtioneuvosto arvioisi ja voisi hyväksyä muutoksia ottaen huomioon Suomen kokonaisuuden.

Pääasiallinen sisältö

Tämä perusmuistio perustuu englanninkieliseen aineistoon komission esityksistä.

Lisätalousarvio nro 5/2020

Lisätalousarvioesityksessä nro 5/2020 komissio ehdottaa, että otettaisiin käyttöön yhteensä +585 miljoonaa euroa lisää sitoumuksina ja yhteensä +168 miljoonaa euroa lisää maksuina. Lisätalousarvio koskisi EU:n talousarvion otsaketta 4 (Globaali Eurooppa). Lisätalousarvion käyttökohteena on pakolaisten ja heitä vastaanottavien

yhteisöiden avustaminen Jordaniassa, Libanonissa ja Turkissa, liittyen pitkittyneeseen kriisiin Syyriassa. Sitoumusten lisäykset on tarkoitettu rahoittaa talousarvion otsakkeen 4 liikkumavarasta sekä ennakoimattomiin menoihin varattu liikkumavara -erityisvälineestä.

Komissio ehdottaa lisätalousarviolla nro 5/2020 muutoksia seuraaviin budjettilinjoihin (summat euroina):

Käyttökohde	Budjettilinja	Nimi	Sitoumukset	Maksut
<i>Pakolaisapu Jordaniassa ja Libanonissa</i>	22 04 01 03	Välimeren maat – Luottamuksen rakentaminen, turvallisuus, ja konfliktien estäminen ja ratkaiseminen	+100 000 000	+100 000 000
<i>Pakolaisapu Turkissa</i>	23 02 01	Nopean, tehokkaan ja tarpeisiin perustuvan humanitaarisen avun ja elintarvikeavun toimittaminen	+458 000 000	+68 000 000
YHTEENSÄ			+585 miljoonaa euroa	+168 miljoonaa euroa

Jordania ja Libanon

Komission mukaan määrärahat, jotka on aiemmin budjetoitu Syyrian kriisiin liittyvään pakolaisapuun Jordaniassa ja Libanonissa vuonna 2020, on kokonaisuudessaan sidottu. Komissio ehdottaa +100 miljoonan euron lisäystä sitoumuksina ja maksuina. Lisäys kohdennettaisiin pakolaisille ja vastaanottaville yhteisöille Jordaniassa ja Libanonissa käytettäväksi koulutukseen, elatuksen turvaamiseen, terveyteen, vesi- ja jätehuoltoon sekä sosiaaliseen suojeluun. Pakolaisilla ei ole mahdollisuutta palata Syyriaan ja Covid-19-pandemia hankaloittaa yhä tilannetta. Komission mukaan Jordaniassa ja Libanonissa on eniten pakolaisia koko maailmassa suhteessa väkilukuun. Molempien maiden taloustilanne on hauras. Komission mukaan EU:n apu on hyvin tärkeää vakauden turvaamiseksi.

Turkki

Komissio ehdottaa +485 miljoonan euron lisäystä sitoumuksina ja +68 miljoonan euron lisäystä maksuina. Lisäys kohdennettaisiin humanitaariseen apuun pakolaisille Turkissa ja toteutettaisiin kahden ohjelman kautta, joita ovat Hätätilanteen sosiaalinen turvaverkko (*Emergency Social Safety Net, ESSN*) ja Ehdollinen käteissiirto koulutukseen (*Conditional Cash Transfer for Education, CCTE*).

ESSN-ohjelmasta maksetaan kuukausittain käteissuorituksia noin 1,7 miljoonalle pakolaiselle. Komission mukaan määrärahat tulevat käytetyiksi viimeistään ensi vuoden maaliskuussa. Ehdotettu +400 miljoonan lisäys sitoumuksina mahdollistaisi ohjelman jatkamisen ensi vuoden loppuun asti. Komission mukaan sitoumusten lisäys olisi tarpeen saada voimaan tämän vuoden kesällä, jotta ehditään koordinoita tarvittavat kysymykset Turkin viranomaisten kanssa.

CCTE-ohjelmasta maksetaan käteissuorituksia pakolaisperheille, joiden lapset käyvät koulua työskentelyn sijaan. Nykyinen sopimus päättyy kuluvan vuoden lokakuussa. Komissioin mukaan määrärahaan tarvitaan kiireellisesti +85 miljoonan euron lisäys sitoumuksina, jotta ohjelmaa voidaan jatkaa ensi vuoden loppuun saakka.

Lisäksi komissio kertoo, että vuoden 2020 EU:n talousarvion olemassa olevista määrärahoista on tarkoitus käyttää 50 miljoonaa euroa Turkin pakolaisille suunnattuihin kiireellisiin humanitaarisiin hankkeita mm. koulutuksen ja terveyden aloilla, jotta näitä hankkeita voidaan jatkaa yhdellä vuodella lisää.

Komission mukaan sen nyt ehdottama lisäys Turkin pakolaisapuun tarkoittaa sitä, että tarvitaan sopimusperusteista henkilöstöä avun toimeenpanoon ja taloudelliseen seurantaan. Komission mukaan tarve on 15 sopimusperusteista henkilöä kolmeksi vuodeksi 2021 alkaen.

Otsakkeen liikkumavaran sekä erityisvälineen käyttöönotto

Komission mukaan sitomaton liikkumavara otsakkeessa 4 on 103,4 miljoonaa euroa, mistä komissio ehdottaa käytettävän 100 miljoonaa euroa sitoumuksina pakolaisapuun Jordaniassa ja Libanonissa sekä jäljellä olevan 3,4 miljoonaa euroa sitoumuksina pakolaisapuun Turkissa.

Lisäksi komissio ehdottaa, että pakolaisapuun Turkissa kohdistuva lisäys katettaisiin pääosin, noin 481,6 miljoonan euron osalta, ennakoiduttuihin menoihin varatusta liikkumavarasta. Komission mukaan muut talousarvion erityisvälineet vuodelle 2020 on jo aiemmin hyödynnetty täysimääräisesti, eikä enempää uudelleenkohdennuksen mahdollisuuksia ole. Ennakoiduttuihin menoihin varatun liikkumavaran käyttö hyvitetäisiin EU:n talousarvion otsakkeesta 5 (Hallinto), jonka sitoumusten liikkumavaraan tehtäisiin vähennys -16 248 368 euroa vuonna 2020, sekä otsakkeesta 2 (Kestävä kasvu: luonnonvarat), jonka sitoumusten liikkumavaraan tehtäisiin -465 323 871 euron vähennys vuonna 2020. Tämän jälkeen kuluvan vuoden EU:n talousarvion otsakkeessa 2 olisi liikkumavaraa jäljellä 48,7 miljoonaa euroa. Muihin kuluvan vuoden talousarvion otsakkeisiin ei jäisi lainkaan liikkumavaraa.

Neuvoston asetuksessa No 1311/2013 (kuluvan kehyskauden MFF-asetus) mahdollistetaan se, että ennakoiduttuihin menoihin varattua liikkumavaraa voidaan käyttää korkeintaan se määrä, joka vastaa 0,03 prosenttia 28 jäsenvaltion yhteenlasketusta bruttokansantuotteesta. Ennakoiduttuihin menoihin varattu liikkumavara on viimesijainen erityisväline ja viimeinen keino reagoida ennalta arvaamattomiin olosuhteisiin. Monivuotisen rahoituskehyskehyksen teknisessä mukautuksessa vuodelle 2020 on määritetty, että ehdoton enimmäissumma tälle erityisvälineelle on 5 096,8 miljoonaa euroa.

Ennakoiduttuihin menoihin varatun liikkumavaran osalta edellytyksenä on, että kuluvan tai tulevien vuosien talousarvion otsakkeiden liikkumavaraa vähennetään käyttöönottoa vastaavalla määrällä. Koska vuosi 2020 on kuluvan rahoituskehyskauden viimeinen vuosi, sitoumusmäärärahat eivät saa ylittää kuluvan vuoden sitoumuskattoa, eli sitoumuksille asetettuja enimmäismääriä. Tämän vuoksi komissio ehdottaa tarvittavien määrärahojen hyvittämistä kuluvan vuoden talousarviosta, otsakkeiden 2 ja 5 käytettävissä olevista liikkumavaroista. Komission mukaan sen ehdotuksella ei ole vaikutusta rahoituskehyskehyksen sitoumusten kokonaiskattoon.

Komission mukaan ennakoiduttuihin menoihin varattua liikkumavaraa ei ole tarpeellista käyttää maksuihin lisätalousarvion nro 5/2020 yhteydessä. Vastaavat maksut voidaan suorittaa nykyisen maksukaton puitteissa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 314 artikla ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 106 A artikla; erityinen lainsäätämismenettely, määränemmistö neuvostossa.

Toimielinten välinen sopimus 2.12.2013, 14 kohta

Neuvoston asetus (EU, Euratom) No 1311/2013 (kuluva rahoituskehyskauden MFF-asetus), 13 artikla

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentissa komission ehdotusten käsittelystä vastaa budjettivaliokunta. Alustavien tietojen mukaan parlamentti äänestäisi asiasta joko heinäkuun tai syyskuun täysistunnossaan.

Kansallinen valmistelu

Tämä perusmuistio on käsitelty ja asia on sovitettu yhteen valtioneuvoston sisällä EU 34 (budjetti- ja hallintoasiat) -jaostossa, kirjallinen menettely 10.-11.6.2020.

Eduskuntakäsittely

Komission 3.6. antamat esitykset saatetaan kiireellisinä eduskunnan käsiteltäväksi perustuslain 97 §:n mukaisella selvityksellä (E-kirje). Kyse on poikkeusmenettelystä, jossa perustuslain 96 §:n mukaisesta asiasta (U-asia) toimitetaan asian kiireellisyyden vuoksi perustuslain 97 §:n mukainen E-kirje. Asian käsittelyaikataulu unionissa on erittäin kiireellinen, eikä kansallinen käsittely perustuslain 96 §:n mukaisessa menettelyssä olisi käytännössä mahdollista ennen kuin komission esitykset etenevät tosiasiallisesti päätettäväksi neuvostossa. Eduskunnalle toimitetaan lisäksi mahdollisimman pian perustuslain 96 §:n mukainen U-kirjelmä.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Lisätalousarvioesityksellä ei ole vaikutusta kansalliseen lainsäädäntöön tai Ahvenanmaan asemaan.

Taloudelliset vaikutukset

Lisätalousarvioesityksessä nro 5/2020 otettaisiin käyttöön yhteensä 585 miljoonaa euroa lisää sitoumuksina ja 168 miljoonaa euroa lisää maksuina.

Lisätalousarvioesityksen nro 5/2020 mukaan Suomen EU-maksut kasvaisivat kolmella miljoonalla eurolla komission edellisestä lisätalousarvioesityksestä nro 4/2020 (annettu 30.4.2020), jolloin Suomen maksuosuus nousisi 2 065 miljoonaan euroon. Lisäksi ehdotetusta sitoumusten lisäyksestä Suomen laskennallinen maksuosuus olisi kuusi miljoonaa euroa tulevina vuosina. Ehdotus kasvattaisi Suomen maksuja EU:lle yhteensä 9 miljoonaa euroa.

Kuluvalle vuodelle kansallisessa talousarviossa on budjetoitu maksuihin Euroopan unionille (mom. 28.92.69) yhteensä 2 087 miljoonaa euroa. Sitoumusten kasvu voidaan hoitaa nykyiseen kansalliseen kehykseen (julkisen talouden suunnitelmaan) sisältyvien Suomen EU-maksuihin liittyvien määrärahojen puitteissa.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Samaan aikaan neuvostossa on käsiteltävänä myös toinen komission antama lisätalousarvioesitys, nro 6/2020 (COM(2020) 423 final), jolla otettaisiin käyttöön yhteensä 11 540 miljoonaa euroa lisää sitoumuksina ja 6 540 miljoonaa euroa lisää maksuina. Lisätalousarvioesityksestä nro 6/2020 sekä ehdotuksesta nykyisen rahoituskehyskauden MFF-asetuksen muuttamiseksi (COM(2020) 446 final) valmistellaan parhaillaan eduskunnalle yhteistä E-kirjettä.

Vuodesta 2016 lähtien tärkeä osa EU:n ja Turkin välistä muuttoliikkeyhteistyötä on ollut Turkin pakolaisavun koordinaatioväline (*Facility for Refugees in Turkey, FRIT*), joka on ollut suunnattu pakolaisten humanitaarisiin ja kehitystarpeisiin. Ensimmäisen vaiheen rahoitus oli 3 miljardia euroa, josta 1 miljardia euroa oli EU:n talousarviosta ja 2 miljardia euroa oli jäsenvaltioilta. Toisen vaiheen rahoitus oli 3 miljardia euroa, mistä katettiin EU:n talousarviosta 2 miljardia euroa ja 1 miljardia euroa oli jäsenvaltioilta. Tällä hetkellä koko 6 miljardia euroa yhteensä on sidottu.

Asiakirjat

COM (2020) 421 final (lisätalousarvioesitys nro 5/2020)

COM (2020) 422 final (ennakoimattomiin menoihin varatun liikkumavaran käyttöönotto)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/BO Anna Hyvärinen, anna.hyvarinen (at) vm.fi , puh. 0295 530405.

EUTORI-tunnus

EU/2019/0277, EU/2019/0990

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
